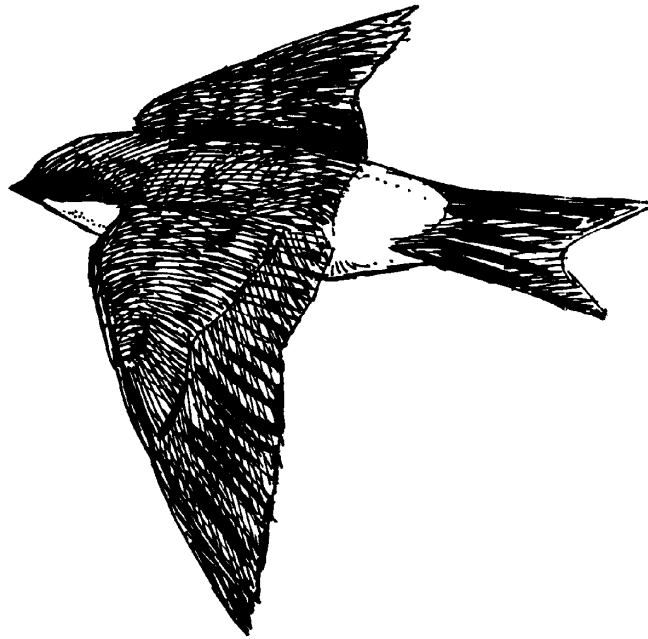

Årsmelding 2017

for

Norsk Ornitologisk Forening

Sekretariat og organisasjon

NOFs sekretariat har i 2017 hatt følgende sammensetning: Kjetil Aadne Solbakken (generalsekretær), Ingar Jostein Øien (fagsjef), Martin Eggen (naturvernrådgiver, engasjement), Frode Falkenberg (rådgiver), Oddvar Heggøy (førstekonsulent), Berit Krogstad (førstekonsulent), Magne Myklebust (informasjonskonsulent), Morten Ree (organisasjonskonsulent), Jan Erik Røer (seniorrådgiver, deltid), Paul Shimmings (førstekonsulent), Andreas Winnem (rådgiver, engasjement) og Tomas Aarvak (rådgiver). Dette utgjorde 11,2 årsverk. I tillegg kommer en del kortere engasjementer i prosjektvirksomheten.

NOF har fylkesavdelinger i alle fylker. Antall lokallag er 49. NOFs strategi som ble vedtatt i 2014 har gitt foreningen fornyet strategisk retning, som vi har sett gode resultater av i etterkant. Strategien gjelder for perioden 2014-2019. NOF er partner i BirdLife International. Med 121 partnere og over 10 millioner medlemmer og bidragsyttere er BirdLife International verdens største naturvernpartnerskap. I Norge har NOF et formalisert samarbeid med en rekke andre biologiske foreninger gjennom sitt medlemskap i Sabima.

NOF reviderte i 2017 sitt prinsippprogram som angir overordnede retningslinjer for hele organisasjonen innenfor flere temaer. I 2017 ble det også gjort vedtektsendringer på årsmøtet som medfører at det for fremtiden er delegater fra de ulike organisasjonsleddene, og ikke enkeltmedlemmer som har stemmerett på foreningens årsmøte.

Sentralstyret

Det ble avholdt fire møter i sentralstyret hvor totalt 41 saker ble behandlet. Etter årsmøtet i 2017 har Michael Fredriksen vært styrets leder og Eli Maria Stenklev har vært nestleder. Merete Wiken Dees, Dag Gjerstad, Steinar Eldøy, Per Stensland og Anne Sørensen har vært styremedlemmer.

Medlemsutvikling

Felles medlemskontingent er innført for hele NOF med unntak av NOF avd. Oslo og Akershus. Ved årets slutt talte denne felles medlemslisten 8590 medlemmer. Av disse var 67 % menn og 33 % kvinner. I tillegg kommer 1093 medlemmer fra NOF avd. Oslo og Akershus som ikke ligger inne i NOFs felles medlemsliste. NOF hadde da totalt 9683 medlemmer i 2017, noe som er en økning på 11 medlemmer fra 2016.

Tidsskrifter

NOF gir ut fire tidsskrifter. Hovedtidsskriftet **Vår Fuglefauna** kom regelmessig ut med kvartalsvise numre, og i dette bladet settes det fokus på foreningens naturvernarbeid, populærvitenskapelige artikler om fugler samt arbeidet i de ulike ledd av organisasjonen. I 2017 ble det innført to nye spalter i bladet, *Fugleleder* og *På fugletur*. De nye spaltene er en naturlig del av utviklingen for å gjøre bladet stadig mer tilgjengelig og populært. Bladet hadde 4476 lesere mot slutten av 2017. **Fuglevennen** kom ut med to numre i 2017. Dette bladet er innfallsporten til fugleinteressen, og er å betrakte som vårt rekrutteringstidsskrift. Her legges det vekt på fuglefôring, fuglekasser og hverdagslige opplevelser med fugler i nærmiljøet som passer for folk flest. Bladet hadde 4148 lesere mot slutten av 2017. Fagtidsskriftet **Ornis Norvegica** er utelukkende nettbasert, og publiserte i løpet av året sju artikler på til sammen 54 sider. Fra 2014 har vi også publisert årboken **Fugleåret**. Dette er en omfattende oppsummering av interessante, kvalitetssikrede fugleobservasjoner fra de

aktuelle årene. Arbeidet med Fugleåret 2015 (den fjerde årboken i serien) kom godt i gang i 2017, og vil bli fullført vårvinteren 2018. Bladet hadde ved årets utløp 1331 lesere. NOFs fylkesavdelinger utgir til sammen 15 lokaltidsskrifter, av disse hadde 12 tidsskrifter utgivelser på papir eller nett i 2017. Tidsskriftene Havørna (Nordland), Natur i Østfold og Rallus (Møre og Romsdal) kom ikke ut i 2017.

Internett og sosiale medier

I 2017 ble det publisert totalt 170 nyhetssaker på *birdlife.no*, derav 84 som ble vist på forsiden. Året var meget bra hva gjelder produksjon av nyheter på de fylkesvise nettsidene. 93 saker ble publisert, og en rekke av dem ble frontet på forsiden til NOF. Fylkesvis fordeling av nyhetssaker på fylkeslagsidene var som følger: Hordaland (30), Nordland (13), Sør-Trøndelag (13), Vestfold (7), Nord-Trøndelag (6), Telemark (6), Sogn & Fjordane (4), Buskerud (3), Oslo og Akershus (3), Rogaland (3), Finnmark (2), Oppland (2), og Hedmark (1). Fylkene Aust-Agder, Møre & Romsdal, Svalbard (LOFF), Troms, Vest-Agder og Østfold har ikke hatt noen aktivitet på sine respektive nettsider på *birdlife.no* i 2017. Flere av de nevnte bruker for øvrig egne nettsider som primært nettsted for sine avdelinger, og statistikk for disse er ikke inkludert her.

De 10 mest besøkte nyhetssakene i 2017 var følgende: 1. [«Havnesjefen» - når naturen kommer for nær](#) (NOF Hordaland), 2. [Bli med på Hagefugltellingen](#) (NOF sentralt), 3. [Taksvaler er årets fugl i 2017](#) (NOF sentralt), 4. [Kunnskapsløst om kråker](#) (NOF Oslo & Akershus), 5. [Maskerikse - en ny art for Norge](#) (NOF sentralt), 6. [Oppsummering av Hagefugltellingen 2017](#) (NOF sentralt), 7. [Bygg reir til taksvalen](#) (NOF sentralt), 8. [Velkommen til NOFs årsmøte i Finnmark i mai](#) (NOF sentralt), 9. [NOF melder Norge inn for Bernkonvensjonen](#) (NOF sentralt), 10. [Ta hensyn til fuglene i hekketiden](#) (NOF sentralt)

Brukerstatistikk

Bruken av *birdlife.no* var god i 2017, men med en liten tilbakegang i forhold til 2016 (ca. 7 %). 597 000 sideoppslag ble gjort. Tilsvarende tall for *fuglevern.no* er imponerende 853 500 sideoppslag. Hagefugltellingen i slutten av januar medførte stor aktivitet på siden, der søndag 29. januar skiller seg ut med hele 54 600 sideoppslag. Aktiviteten var med dette betydelig høyere enn i 2016, da færre enn 500 000 sideoppslag ble gjort.

NOF er aktiv i de sosiale mediene Facebook og Twitter. Dette er viktige og effektive formidlingskanaler for informasjon fra NOF. Per 31. desember 2017 hadde vi 19 387 følgere på Facebook (www.facebook.com/fuglevern), som er et tilfang på 6027 tilhengere i løpet av 2017. På Twitter (www.twitter.com/fuglevern) var det 1800 følgere 31. desember 2017, hvilket er en økning på 400 følgere i løpet av året. I 2017 var vi også for første år aktive på Instagram (<https://www.instagram.com/fuglevern/>). Aktiviteten gjorde at vi i løpet av året kom opp i 1558 følgere. Vi synliggjør også våre medlemmers blogger gjennom NOFs samleside på fuglevern.blogspot.no/. Siden hadde i gjennomsnitt nærmere 450 månedlige besøk, hvilket var på nivå med fjoråret. Vårt nyhetsbrev gikk ut til 3081 personer per 31.12.2017, hvilket er 322 personer flere enn året før.

Økonomi

NOFs årsregnskap for 2017 er når dette skrives ikke helt avsluttet og ikke ferdig revidert. Resultatet ligger an til å bli et overskudd på kr. 402 107. Totalomsetningen for året ser ut til å bli kr. 24 475 122. Fordelingen er ca. 10,5 millioner på organisasjonsdrift og ca. 14 millioner

på prosjektvirksomheten. Driftstøtten fra Miljødirektoratet utgjorde kr. 2 216 000. NOF har for tiden god likviditet og egenkapitalen er ved årsskiftet kr. 8 053 019. Foreningen hadde ved utgangen av 2017 en bankbeholdning på kr. 17 475 430, herav er kr. 7 799 394 bundet opp i prosjektvirksomheten.

Årsoppgjørdisposisjoner for regnskapsåret 2017 (foreløpige tall)

Fond / Årstall	Status per 1.1.2017	Disposisjoner 2017	Status per 31.12.2017
Disposisjonsfond	7 640 233	402 107	8 042 340

NOFs egenkapital er i sin helhet plassert i et disposisjonsfond. Årsoppgjørdisposisjonene framlegges årsmøtet i Skien 14. april 2018 for godkjenning.

Fond

Alle fond i NOF bestyres av et faglig råd utnevnt av styret, kalt Fondsstyret. For 2017 har dette rådet bestått av Svein Karlsen (leder), Jostein Sandvik, Torborg Berge, Torgeir Nygård og Peter Sjolte Ranke (sekretær). Hvert fond har sine egne statutter, hvor den generelle regelen er at maksimalt 80 % av årets rente skal fordeles til prioriterte søknader. NOFs fondsregnskap inngår ikke i årsregnskapet for foreningen. Status for våre fond per 31.12.2017 var følgende:

Norsk Fuglevernfond: Formål å fremme ornitologisk forskning innen fuglevern ved utdeling av årlige stipender. Innestående kr. 563 256.

Snøuglefondet: Underlagt Norsk Fuglevernfonds statutter, i tillegg til egen avtale om disponering. Gjelder prosjekter på norskhekkende dagrovfugler og ugler og i særdeleshet snøugle. Innestående kr. 1 470 984.

Oddmund Aune og Erling Bjørgums Minnefond: Formål å fremme ornitologisk forskning med spesiell vekt på trekkfugler. Utdeling av årlige stipendier. Innestående kr. 230 064.

Svein Haftorns Minnefond: Fondets formål er, i Svein Haftorns ånd, å øke barn og ungdommers interesse for norsk fuglefauna. Innestående kr. 397 380.

Jon Suuls Legat: Dette er et fond som har til formål å støtte ideell virksomhet innen norsk natur- og kulturvernarbeid rettet mot sjøfugl, i særdeleshet ærfugl. Det vil ikke bli foretatt utbetalinger fra fondet før beholdningen er minimum kr. 100 000. Innestående kr. 85 966.

Totalt innestående på NOFs fond er per 31.12.2017 kr. 2 747 650. Det ble delt ut kr. 20 600 til prioriterte fondssøknader i 2017.

Prosjektvirksomheten

Prosjektvirksomheten i NOF har vært betydelig også i 2017. Aktiviteten er både knyttet til oppdrag fra forvaltningsmyndighetene og egne prosjekter, og ikke minst en kombinasjon av disse kategoriene, hvor NOF initierer prosjekter som vi søker støtte til gjennomføringen av hos forvaltningsmyndighetene. Flere større prosjekter er i stor grad basert på frivillig innsats fra foreningens medlemmer. Noen prosjekter inngår i nasjonal bestandsovervåking av

fuglefaunaen, enten som en generell overvåking av fuglefaunaen, eller som spesifikk overvåking av enkeltarters hekke-/overvintringsbestander eller trekkregistreringer.

De fleste av disse prosjektene er langsiktige, slik at bestandsutviklingen over tid kan følges. Dette gjelder blant annet datainnsamling i hekkfuglovervåkingen **Terrestrisk overvåking av fuglebestandene (TOV-E)**, som overvåker hekkebestanden i standardiserte geografiske ruter for en rekke norske fuglearter. Prosjektet har siden 2012 omfattet ruter i alle landets fylker. Ved NOFs fuglestasjoner på Lista og Jomfruland følges bestandsutviklingen under vår- og høsttrekket ved tellinger og ved standardisert fangst og ringmerking, som også inngår som en del av miljømyndighetenes terrestriske miljøovervåking. Resultatene fra NOFs overvåking ved fuglestasjonene publiseres årlig i NOFs rapportserie. **Norsk Hagefugltelling** er en årlig landsdekkende telling av hagefugler, og ble som vanlig gjennomført den siste helga i januar med stor deltakelse. I tillegg utfører NOF **Overvåking av fugler i jordbrukets kulturlandskap (3Q)** i samarbeid med Norsk institutt for Bioøkonomi (NIBIO). NOF deltar i den regionale overvåkingen av sjøfugl både i hekketiden og om vinteren som en del av **det nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugler (SEAPOP)**. Av de artsspesifikke prosjektene gjennomfører vi nasjonal overvåking på to av de globalt truede artene vi har i Norge, **dverggås** og **stellerand**, samt **havørn** som er en ansvarsart for Norge og **åkerrikse** som er på den norske rødlista som kritisk truet. Fra og med 2016 startet vi et overvåkingsprosjekt på **svarthalespove**, som i likhet med dverggås er en «prioritert art» i Norge med egen forskrift. I likhet med dverggås har åkerrikse en egen nasjonal handlingsplan, og for svarthalespove er en nasjonal handlingsplan under utarbeidelse. NOF produserte i 2016-2017 faktagrunnlaget for begge disse nasjonale handlingsplanene. For stellerand og særlig for dverggås, er prosjektene omfattende og innsatsen favner utenfor landets grenser. Blant annet har begge disse prosjektene stor aktivitet innenfor rammen av *Miljøsamarbeidet mellom Norge og Russland*. Fra 2011 har et EU-prosjekt pågått med bevaring av dverggås langs den europeiske trekkruta (LIFE+). Prosjektet er i avslutningsfasen og i 2017 ble det utarbeidet søknad om et nytt LIFE+ prosjekt. Her spiller NOF en viktig rolle. Fra 2016 har NOF og HOS (BirdLife-partner i Hellas) inngått en 5-årig bilateral samarbeidsavtale for bevaring av dverggåsa i de viktigste overvintringsområdene for den fennoskandiske bestanden i Hellas. Fra og med 2016 deltar NOFs dverggåsprosjekt også i det internasjonale forsknings/forvaltningsprogrammet SUSTAIN hvor både Klima- og Miljødepartementet samt Miljødirektoratet også deltar.

Etter at NOFs femårige nasjonale kartlegging av **hubro** ble avsluttet i 2012, ble dette prosjektet avløst av et løpende overvåkingsprosjekt for arten i utvalgte områder i Norge. I 2013 ble dette utvidet til å omfatte fire overvåkingsområder. Arbeidet har også inkludert kartlegging av habitatbruk vha. satellitt-telemetri og GPS-teknologi. Fra 2015 har vi i tillegg foretatt genetiske undersøkelser av både unger og voksne på samtlige registrerte reir i overvåkingsområdene. Dette gjøres i samarbeid med en genetiker ved NINA. Et omfattende arbeid med å kartlegge dietten hos hubro i Midt-Norge ble innlemmet i NOFs prosjektportefølje i 2013. Dette ble videreført i 2014/2015, og i løpet av 2016 ble deler av resultatene publisert, mens det i 2017 har blitt arbeidet med sluttpublisering av hele materialet. I 2016 startet vi opp et arbeid med C14-datering av byttedyr på hubroens hekkplasser som fortsatt pågår. Videre overvåker vi **sædgås**. Dette arbeidet har fokus både på studier av trekk og overvintringsforhold vha. satellittsendere og halsringmerking, samt genetiske/morfologiske analyser som viser at vi har to distinkte underarter hekkende i Norge. NOF arbeider med begge underartene, og vi kartlegger hekkforekomstene av underarten *fabalis*. Denne underarten er globalt i tilbakegang, og det er nå en internasjonal

handlingsplan under utarbeidelse for denne underarten, hvor NOFs prosjekt har vært en sentral bidragsyter. Fra og med 2015 arbeider NOF også aktivt med kartlegging og overvåking av bestander av gjess som utgjør forvaltningsmessige utfordringer både på regionalt og nasjonalt nivå på grunn av beiteskadeproblematikk. Dette gjelder **hvitkinngås**, **kortnebbgås** og **grågås**.

NOF har også regionale overvåkingsprosjekter på **vandrefalk**, **jaktfalk** og **hønsehauk**. Sammen med NINA og Agder naturmuseum, har NOF et prosjekt som omfatter kartlegging av hekkeøkologi, bestandsforhold, vandringsmønster og habitatvalg hos **snøugle**. Det har blitt påsatt satellittsendere på 22 snøuglehunner fram til og med 2017, og disse gir viktig informasjon om artens vandring. Nytt i 2014 var oppstart av et genetikkstudium på snøugle i samarbeid med en genetikkforsker ved NINA. Dette har i løpet av de siste tre årene gitt interessante resultater. Prosjektet omfatter også samarbeid og direkte innsats i Russland (som del av Miljøsam arbeidet mellom Norge og Russland) og Canada ettersom prosjektet søker å avdekke bestandsforhold og vandring i en global sammenheng. Prosjektet har initiert og leder den internasjonale arbeidsgruppen for snøugle (International Snowy Owl Working Group – ISOWG), og i 2017 førte arbeidsgruppens arbeid til at snøuglas status på IUCNs rødliste ble oppgradert. Prosjektets arbeid har også ført til at snøugle ble en prioritert art i Conservation of Arctic Flora and Fauna (CAFF) sitt initiativ AMBI (*Arctic Migratory Birds Initiative* som skal sikre bedre bevaring av fuglearter som hekker i Arktis). Andre arter som er sentrale i dette initiativet er dverggås og lappspove. NOFs prosjektarbeid på alle disse tre artene gjør at NOFs fagavdeling har en spesiell rådgivende rolle for CAFF i AMBI-sammenheng. Vi kartlegger også trekkrutene og bevegelser hos **fiskeørn**, **fjellvåk**, **lappugle**, **boltit**, **lappspove** og **brushane** v.h.a. miniatyr satellittsendere og lysfølsomme dataloggere. Fra 2014 startet vi opp med kartlegging og overvåking av **kongeørn** som inngår i Miljødirektoratets sitt «Rovdata-prosjekt». I tillegg gjennomfører NOF feltregistreringer av kongeørn i Rødsjø beitedistrikt i forbindelse med kartlegging av kongeørnskader på bufe på oppdrag fra Statens naturoppsyn. NOFs fagavdeling har publisert flere notater om kongeørnskader på bufe og rein i Norge, samt laget kunnskapsstatus for kongeørn som er et viktig grunnlagsdokument for Miljødirektoratets forvaltning av arten i Norge.

Når det gjelder **NOFs bistandsrelaterte aktiviteter** var det god drift i det tredje og siste året av det treårige Norad-finansierte prosjektet der vi samarbeider med BirdLife organisasjonen *Wildlife and Environmental Society of Malawi*, og prosjektsamarbeidet med BirdLife organisasjonen *Bird Conservation Nepal*. Prosjektene har som mål å bidra til bedre ivaretagelse av viktige fugleområder ved bevisstgjøring og igangsetting av bærekraftige inntektsskapende aktiviteter for lokalbefolkningen.

I 2015 fullførte NOF første del av arbeidet med å revidere **statusen for norske IBA-områder**. Dette er et todelt prosjekt, hvor første del går ut på å oppdatere status for alle terrestriske og eksisterende IBA-er, mens identifisering av marine IBA-er vil komme i et oppfølgingsprosjekt. En full gjennomgang og oppdatering av de terrestriske og eksisterende IBA-er i Norge ble publisert i løpet av 2015. I 2017 har vi forberedt arbeidet med en tilsvarende oversikt over de marine IBA-områdene som vi håper å få gjennomført i 2018. NOFs fagrapporter kan fritt lastes ned fra våre nettsider. I løpet av 2017 gjennomførte NOF et arbeid med kartlegging av omfanget av ulovlig jakt på fugler i Norge, og dette gjennomføres i nær tilknytning til BirdLife International som koordinerer et slikt arbeid for hele Europa. Resultatene er både publisert internasjonalt i fagtidsskrift og i *Vår Fuglefauna*.

NOFs fagavdeling hadde ansvaret for gjennomføring av en landsdekkende kartlegging av Årets fugl, taksvale i 2017. Arbeidet er sammenstilt og publisert i *Vår Fuglefauna* nr. 4 2017.

I 2017 startet vi også opp med utarbeidelse av faktaark for sensitive fuglearter som er tilgjengelig på NOFs server for forvaltningsmyndigheter på alle nivå i arealplansaker. I løpet av 2017 har NOF gjennomført omfattende registreringer og skjøtselstiltak i verneområder i Midt-Norge, og samme år startet NOF et prosjekt for å samle inn og formidle fakta omkring måkenes forekomst og posisjon i bymiljøet i norske byer.

I 2017 produserte NOFs fagavdeling til sammen 4 rapporter i NOFs rapportserie og 26 NOF-notater. Rapportene i rapportserien er tilgjengelig på NOFs nettsider. NOFs fagavdeling produserer også årlig både populærvitenskapelige og vitenskapelige artikler fra prosjektarbeidet. Gjennom NOFs fylkesavdelinger og lokallag er det et stort mangfold av lokale og regionale prosjekter rettet mot arter og/eller lokaliteter. Resultatene fra disse publiseres gjerne i våre fylkesvise tidsskrifter, NOFs medlemstidsskrift *Vår Fuglefauna* eller i NOFs fagtidsskrift *Ornis Norvegica*.

Lista Fuglestasjon

Lista Fuglestasjon gjennomførte i 2017 sin 28. sesong med overvåking av fugletrekket i Lista Fyr-området. Da stasjonen ble overtatt av NOF i 2015, var dette den tredje sesongen der NOF var ansvarlig for gjennomføringen av denne overvåkingsaktiviteten. Overvåking foregikk fra 15. mars – 10. juni og 15. juli – 15. november med standardisert nettfangst og trekkteillinger. Egen overvåkingsrapport er utarbeidet og oversendt Miljødirektoratet som gir støtte til prosjektet. Stasjonen har også samlet inn flått på fugl i et prosjektsamarbeid med flere eksterne aktører.

Aïda López García har vært ansatt som stasjonsleder i 2017. Rubén Piculo har vært ansvarlig for gjennomføringen av feltarbeidet både vår og høst. Fuglestasjonen hadde et betydelig antall frivillige som fikk opplæring og bidro ved fuglestasjonen i 2017. Av resultater kan nevnes at tallene i den standardiserte vår- og høstfangsten på Lista Fuglestasjon var hhv. 8,7 % og 15,2 % under gjennomsnittet.

Fuglestasjonen gjennomførte første helg i september en fuglefestival i likhet med de foregående år med et økende antall deltakere. Stasjonen har arrangert to ringmerkingskurs i 2017. I tillegg har stasjonen vært involvert i driften av publikumstilbudet ved Lista Fyr gjennom prosjektet *Besøkssenter Våtmark Lista – Lista Fyr* der Jan Erik Røer har vært NOFs representant som leder for styringsgruppen i samarbeid med flere lokale og offentlige aktører.

Naturvernarbeid

NOFs sekretariat samarbeider med våre fylkesavdelinger, lokallag og ressurspersoner om innspill i lokale/regionale og nasjonale høringsprosesser, og om innspill til ulike politiske nivå. Flere fylker jobber godt med slike saker. Vi har engasjert oss i en lang rekke saker i ulike deler av organisasjonen. Arealplaner kommer ofte i konflikt med viktige natur- og fugleområder, og arbeidet med å uttale oss og fremme våre synspunkter i saker der naturverdier står på spill er sentralt for NOF. I 2017 har flere omstridte samferdselsprosjekter på Østlandet tatt ressurser. Det er også planlagt mer

vindkraftutbygging i Norge. I Finnmark har vi engasjert oss mot byggingen av Davvi vindkraftverk i Lebesby og Tana kommune.

I NOFs rekke finnes folk med lokalkunnskap om det meste av landet og fagekspertise på en lang rekke felter, og vi arbeider hele tiden med å innhente innspill fra folk i NOFs nettverk i vårt naturvernarbeid. Samtidig innehar sekretariatet en støttefunksjon ovenfor nettverket når det trengs. NOF har en naturvernrådgiver som jobber med naturvernarbeid og kommunikasjon/utadrettet virksomhet.

IBA (Important Bird and Biodiversity Area)

Ivaretakelsen av norske IBAer står sentralt i NOFs strategi. I 2017 ble arbeidet styrket fortløpende gjennom et nettverk av IBA-voktere over hele landet, som registrerer, overvåker, rapporterer og driver informasjonsarbeid (bl.a. skilting) knyttet til disse globalt viktige områdene for fugler og naturmangfold. Slik nettverksbygging har stor overføringsverdi for annet naturvernarbeid. IBA-arbeidet representerer et unikt konsept fordi det ikke finnes noen tilsvarende samlet oppfølging av naturtilstanden i de mest verdifulle norske fugleområdene. Den overordnede målsetningen med dette er å bidra til å sikre at de globalt viktigste områdene for fugler i Norge, nemlig IBA-områdene, forvaltes på en hensiktsmessig måte. Vi har for tiden 41 grupper eller enkeltpersoner som er IBA-voktere. Dermed har rundt halvparten av IBAene på det norske fastlandet IBA-voktere, og svært mange av de mest pressede områdene er omfattet av nettverket.

Forvaltningen av kongeørn

Forslag til endret forvaltning av kongeørn for prosjekt på Fosen og i Troms (endring av rovviltforskriften) var på høring høsten 2017, og vi sendte vårt svar på denne i september. Sentralt i høringssvaret var budskapet om at skadefellinger av kongeørner forut for skade og uten at individet som gjør skade er identifisert ikke er akseptabelt, ei heller hensiktsmessig for å få ned skader på beitedyr påført av kongeørn. Vår underskriftskampanje «Ikke drep kongeørna! // Don't kill Golden Eagles in Norway! Kongeørnas beskyttelse må ikke svekkes // The Golden Eagle's protection must not be undermined» ble vedlagt høringssvaret. Underskriftskampanjen skapte stort engasjement i 2016 og 2017, og 20 221 underskrifter fra inn- og utland ble samlet inn.

NOF er fast medlem av Kontaktutvalget for rovviltforvaltningen. I tillegg har sentralstyret utnevnt Alv Ottar Folkestad som kongeørneksper i NOF, og han skal være talerør og kontaktpunkt for NOF i saker som omhandler kongeørn.

Utsetting av stokkender fra oppdrett

Miljødirektoratet gav i 2016 og 2017 flere tillatelser til import av stokkender fra Sverige. Endene ble satt ut på privat grunn for å selge «jaktoplevelser». Til sammen har 17200 ender blitt tillatt importert fra Sverige og satt ut i Telemark i 2016 og 2017. NOF har påklaget flere av disse tillatelsene. Fokuset har hele tiden vært på ivaretakelsen av vår ville stokkandbestand. Når Miljødirektoratet i desember gav NOF medhold i vår klage på utsettingen i 2017 hadde altså saken en lang historikk. Miljødirektoratet var i sin klagebehandling klar på at de ikke ville tillate mer utsetting, bl.a. med henvisning til «ny» kunnskap gjennom en risikovurdering og anbefalinger fra Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM). NOFs klager og påpekninger var nødvendig. Våre medlemmers delinger av mediasaker og underskriftskampanje løftet saken opp på den nasjonale nyhetsagendaen.

Klage til Bern-konvensjonen

Vår klage til Bernkonvensjonen om manglende oppretting av en inkurie når paragrafen om nødrett ble overført fra viltloven til naturmangfoldloven, ble behandlet i Bern-konvensjonens møte i desember 2017. Inkurien medfører at rovfugler/rovvilt har dårligere beskyttelse nå enn tidligere. NOF mener at dagens lovverk ikke er forenlig med konvensjonens artikkel 9. I sitt desembermøte stilte konvensjonen seg kritisk til at Norge ikke har rettet opp feilen, og har bedt Klima- og miljødepartementet om å rapportere hva som blir gjort på et oppfølgende møte i 2018.

Økosystemtjenester fra våtmark

NOF har i 2017 sittet i en referansegruppe Miljødirektoratet har oppnevnt for å komme med innspill til en rapport om økosystemtjenester fra våtmark, ledet av en oppnevnt ekspertgruppe. Økosystemutredningen for våtmark er den første utredningen i sitt slag i Norge som bygger på den metodikken som er etablert av Naturpanelet (IPBES). I tillegg til å gi verdifull kunnskap om våtmark, vil prosjektet fungere som en pilot for kommende økosystemutredninger. Arbeidet med økosystemutredninger følger opp Stortingsmeldingen «Natur for livet», som sier at naturforvaltningen skal sikre at summen av all aktivitet eller bruk skjer på en måte som medfører at norske økosystemer i størst mulig grad opprettholder god tilstand over tid.

Vindkraftutbygging og energi

NOF er også med i en gruppe av naturvernorganisasjoner som kommer med innspill til NVEs arbeid med å lage en nasjonal ramme for vindkraftutbygging, der NVE skal komme med faglige råd om gunstige og ugunstige områder for vindkraft. Dette er en oppfølging av Energimeldingen, og vi jobber for at naturhensyn skal vektes i større grad. Vi har direkte kontakt med Miljødirektoratet, som lager underrapport på tema fugl. Arbeidet er ventet avsluttet i 2018.

Rapportsystemet for fugler

NOF administrerer innholdet i artsobservasjoner.no/fugler, og har ansvar for brukerstøtte til generelle og administrative brukere. Administrasjonen som NOF gjennom en avtale med Artsdatabanken skal gjennomføre, innebærer validering av utvalgte arter som omfattes av de alvorligste kategoriene på den norske rødlisten av 2015. Truete arter som ble spesielt nøye fulgt opp i Artsobservasjoner i 2017 var bl.a. åkerrikse, vipe, taksvale, hubro og jaktfalk.

Oppslutningen rundt systemet har vært meget god, og antall innlagte observasjoner er på et stabilt høyt nivå. 1.92 millioner observasjoner ble rapportert fra 1. januar til 31. desember 2017. Det var en økning på ca. 100 000 observasjoner i forhold til 2016, og året ble det aller beste siden oppstarten i 2008. Majoriteten av materialet ble rapportert av fuglekikkere på frivillig basis.

Komiteer og utvalg

De fleste lokale rapport- og sjeldenhetskomiteer (LRSK) benytter nå applikasjonen artsobservasjoner.no/fugler til både validering av funn og som kilde og rapportgenerator til sine årsrapporter. NSKF bruker rapportsystemet til behandling av saker, mens NFKF lager sine årsrapporter ved hjelp av verktøyene tilgjengelige for dem. 92 personer fra landets 22

rapportområder har vært involvert i å kvalitetssikre materiale fra Rapportssystemet for fugler.

Denne delen av vår virksomhet blir i all hovedsak gjennomført på idealistisk grunnlag av foreningens medlemmer. Det er et svært omfattende materiale som på denne måten stilles til disposisjon for de ulike ledd av naturforvaltningen her i landet (som for eksempel viltkartlegging og naturtypekartlegging), noe som er med på å sette NOF i en særstilling blant norske naturvernorganisasjoner.

Norsk Sjeldenhetskomité for Fugl (NSKF) har i 2017 bestått av Tor Audun Olsen (sekretær), Øivind Egeland, Håkon Heggland, Oddvar Heggøy, Kjell Ruud Mjølvsnes, Simon Rix og Bjørn Olav Tveit. NSKFs rapport for 2015 er planlagt publisert i «Fugleåret 2015» våren 2018.

Norsk Faunakomité for Fugl (NFKF) har i løpet av året arbeidet med rapporten «Fugler i Norge 2015». Denne er planlagt publisert i «Fugleåret 2015» våren 2018. Bidragsyttere i komiteen er Frode Falkenberg (sekretær), Tore Reinsborg, Magne Myklebust, Thorstein Holtskog, Jørn Helge Magnussen, Oddvar Heggøy, Peter Sjolte Ranke og Andres Winnem.

Norsk navnekomité for fugl (NNKF) har i 2017 bestått av Morten Bergan (sekretær), Odd Bruce Hansen, Helge Kvam, Viggo Ree, Per Ole Syvertsen og Øivind Syvertsen. I desember 2017 laget komiteen en oppdatert global navneliste med systematikk i henhold til Clements nyeste oppdatering. Denne er tilgjengelig på NOFs nettside.

Eierskap og engasjement i andre virksomheter

NOF har siden 2015 vært ansvarlig for driften av Lista Fuglestasjon. NOF er også eneeier av *Natur og Fritid AS*. Dette er en butikk som selger biologisk litteratur, optikk og feltutstyr til naturinteresserte m.m. Selskapet hadde en omsetning i 2017 på kr. 17,4 millioner. NOF sitter i styringsgruppen for *Besøkssenter Våtmark Lista*. NOF eier 51 % av aksjene i Trondheimsfjorden Ramsarsenter AS. NOF er også en av stifterne av Norsk Sjøfuglsenter på Værlandet i Askvoll.

Oppsummering

NOF har hatt et godt år i 2017. Foreningens arbeid med naturvernsaker og utadrettet arbeid har vært omfattende. Den økonomiske omsetningen har vært høy, og aktiviteten i prosjektvirksomheten har vært stor. Årets økonomiske resultat bidrar til å sikre NOF som organisasjon mulighet til fortsatt utvikling og handlefrihet.